

ਵਿਨੋਦ ਐਸ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਰੈਲਿਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਥਰੋ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-
ਜਵਾਬਦੇਹ

2017 ਦਾ CRM-M ਨੰਬਰ 20338

20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973— ਐੱਸ. 482—ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 — ਐੱਸ.ਐੱਸ.3(ਕੇ)(i), 17, 18, 24(2), 29, 33— ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮ, 1971 — ਆਰ.ਐੱਲ.27(5) - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ/ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ - ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸੀਲ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ - ਸਿਰਫ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ - ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ - ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਸਨ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਕੌਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਪੈਕੇਟ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲੇਬਲ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ/ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਉਤਪਾਦ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਲਈ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(k)(i) ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਲੇਬਲ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 (ਕੇ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 29 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 22)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਸਵਾਤੀ ਵਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸੁਨੀਲ ਚੱਢਾ, ਸੀ .

ਏ ਕੇ ਖੁਰਾਣਾ, ਡੀਏਜੀ ਪੰਜਾਬ।

ਵਿਨੋਦ ਐਸ. ਭਾਰਦਵਾਜ, ਜੇ.

(1) ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ/ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਸੈਪਲਿੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ?

(2) ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ 11.07.2016 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰ. 18 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-1) ਨੂੰ 'ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼' ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਲਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮ, 1971 ਦੀ ਧਾਰਾ 27(5) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(k)(i), 17, 18, 29 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਮੇਤ ਮਿਤੀ 11.07.2016 ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ-2)।

ਤੱਥ

(3) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 18 ਮਿਤੀ 11.07.2016 ਨੂੰ 'ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼' ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ

THRO. INSECTICIDE INSPECTOR (Vinod S. Bhardwaj, J.)
ਵਿਰੁਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡੀਲਰ,
ਸਪਲਾਇਰ, ਵਿਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, 1968. ਤਤਕਾਲ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਹਨ।

(4) ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ 29 ਜੁਲਾਈ 2013 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:45 ਵਜੇ
ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮੰਡੀ
ਬਰੀਵਾਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸਟਾਕ
ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 40x5 ਕਿਲੋ ਕਾਰਟਾਪ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਲੋਰਾਈਡ ਪਾਇਆ। ਫਰਮ ਦੇ
ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ 4% ਜੀ (ਬ੍ਰਾਂਡ ਨਾਮ ਕਾਰਟੋਕਸ 4G)। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ
ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਗਰੀਮਾਸ ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਸਕਿੰਦਰਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ
ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਰੈਲਿਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਗਰੀਮਾਸ
ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਪ੍ਰੈਲ 2015 ਵਾਲਾ 5
ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਬੈਚ ਨੰਬਰ 1305049 ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੈਕ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਮੁੰਬਈ।
ਪੈਰਾ ਚਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

(1) ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, 1 ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ
ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੀ
ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 29/07/2013 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12:45 ਵਜੇ ਦੇ
ਕਰੀਬ ਦੁਕਾਨ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮੰਡੀ ਬਰੀਵਾਲਾ, ਸ੍ਰੀ
ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ। ਸ਼. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ
ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ (DW), (ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ) I, ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ. ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ
ਪੁੱਤਰ ਸ. ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮੰਡੀ
ਬਰੀਵਾਲਾ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰੋਪਰਾਈਟਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ
ਨਿਰੀਖਣ ਸਮੇਂ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਮੈਂ ਫਰਮ ਦੇ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ 40x5kg ਕਾਰਟਾਪ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਲੋਰਾਈਡ
4% G (ਬ੍ਰਾਂਡ ਨੇਮ ਕਾਰਟੋਕਸ 4G) ਪਾਇਆ (ਅਨੇਕਚਰ-ਡੀ)। ਮੈਂ ਫਰਮ ਦੇ
ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 5 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਨੰਬਰ
1305049 ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮਈ-2013 ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ
ਮਿਤੀ ਅਪ੍ਰੈਲ-2015 ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਗਰੀਮਾਸ
ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਸਕਿੰਦਰਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਰੈਲਿਸ
ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਿਮਿਟੇਡ, ਮੁੰਬਈ

(5) ਨਮੂਨੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪੈਕ ਵਿੱਚੋਂ, 750 ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 250 ਗ੍ਰਾਮ ਸਨ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ
ਫਿਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ 1968 ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡੀਲਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ। ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਫਾਰਮ ਨੰ. ਐਕਸਐਕਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਨਮੂਨਾ ਸੀ

29 ਜੁਲਾਈ, 2013 ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੰ. 86 ਰਾਹੀਂ 60 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ। ਉਕਤ ਨਮੂਨੇ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਫਾਰਮ ਨੰ: XX ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰ. XXI ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ XXI ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਟੈਸਟਿੰਗ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 236 ਮਿਤੀ 05.08.2013 ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਸੀਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਉਕਤ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ.

(6) ਕਾਰਟੈਪ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਲੋਰਾਈਡ 4% ਜੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 3 ਸਤੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਮੂਨਾ IS ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਗਰਮ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ. ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਤੱਤ 4% ਜੀ ਦੀ ਬਜਾਏ 3.54% ਜੀ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

8. ਕਾਰਟਾਪ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਲੋਰਾਈਡ 4% ਜੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 03/09/2013 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ I)। ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਸ-ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਰਗਰਮ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ IS ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਮਿਸ-ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਹੈ। ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਤੱਤ 4% ਜੀ ਦੀ ਬਜਾਏ 3.54% ਜੀ ਸਨ।

(7) ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਾਣ ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਗਰੀਮਾਸ ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫਰਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਰੈਲਿਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 3589-87 ਮਿਤੀ 09.09.2013।

(8) ਦੂਸਰਾ ਨਮੂਨਾ ਡੀਲਰ ਫਰਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੋਦਰੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰ. 234 ਮਿਤੀ 31.10.2013 ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਗਰਮ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ. ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 4% G ਦੀ ਬਜਾਏ 3.14% G ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫਰਮ ਹੈ। ਪੈਰਾ ਨੰ. 13

THRO INSECTICIDE INSPECTOR, (Vinod S. Bhardwaj, J.)
ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਅਜ਼ ਇਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

13. ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫਰਮ M/S ਰਾਲਿਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ, 156/157 ਨਰੀਮਨ ਭਵਨ, 15 ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ 227, ਨਰੀਮਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਮੁੰਬਈ-400021 ਸ਼੍ਰੀ ਵੀਰਮਣੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਵੈਂਕੇਟੇਸ਼ਵਰ ਵੀਰਮਨਿਲੇਰ, ਜੋ ਕਿ ਟਵਿਨ ਟਾਵਰਸ, ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਮਾਰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪ੍ਰਭਾਦੇਵੀ, ਮੁੰਬਈ 400025 (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ), ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਕਮਲਾਕਰ ਵਾਘ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕਮਲਾਕਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ 1, ਸ਼੍ਰੀ ਕਮਲਾਕਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ 4, 3 ਮਾਊਂਟ ਕਾਰਮਲ ਰੋਡ, ਬਾਂਦਰਾ, ਮੁੰਬਈ 400040 (ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ), ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮਿੰਦਰ ਪੰਵਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਭੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਰ/ਓ ਸਿੰਗਲ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਮਲੋਟ ਰੋਡ, ਬਠਿੰਡਾ (ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ), ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਦੀਪ ਰਸਤੋਗੀ। ਮੈਸਰਜ਼ ਰੈਲਿਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸਪੀ ਰਸਤੋਗੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 440, ਕਮਲਾ ਨਹਿਰੂ ਕਲੋਨੀ, ਬਠਿੰਡਾ (ਗੋਡਾਉਨ ਇੰਚਾਰਜ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ), ਨੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 3(ਕੇ) (ਆਈ), 17, ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੇ 18, 29 ਅਤੇ 33 ਗਲਤ-ਬੁਝ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ/ਸੂਤਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ/ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ।

(9) ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਕੇ)(i), 17, 18, 29 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 11.07.2016 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ:

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਸੈਕਸ਼ਨ 3 (k)(i)

"ਗਲਤ ਬੁਝ" - ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਗਲਤ ਬੁਝ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-

i. ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਲੇਬਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਬਿਆਨ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਸਦਾ ਪੈਕੇਜ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ

ਵਾਲਾ ਹੈ; ਜਾਂ

ii. ਜੇ ਇਹ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਾਮ ਹੇਠ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਦੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ; ਜਾਂ

iii. ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਲੇਬਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

iv. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦ, ਕਥਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ, ਕਥਨ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

v. ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਕ ਜਾਂ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

vi. ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ

vii. ਜੇਕਰ ਲੇਬਲ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਹੈ; ਜਾਂ

viii. ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾਪਨ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ ਜੋ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ;

Section 17

ਕੁਝ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ: -

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ-

(a) ਕੋਈ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਵੰਡ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਜਿਸਦੀ ਫਿਲਹਾਲ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਹੈ;

(c) ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(d) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ

THRO INSECTICIDE INSPECTOR (*Vinod S. Bhardwaj, J.*)

ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ: ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ 14 [ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ] ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 9 ਕੋਈ ਵੀ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (vi) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (vii) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (viii) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਗਲਤ ਬੁੱਝ ਵਾਲਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ , ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ।

Section 18

ਕੁਝ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਦੀ ਮਨਾਹੀ।—

ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਕਰੀ, ਵੰਡ, 15 [ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਾਰਨ] ਲਈ ਵਿਕਰੀ, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ-

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਵੰਡ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ;

(c) ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 16 [ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਕੀਟ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ] ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ।—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ 17 [ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ] ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਜਿਹੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 29

ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ।-

(1) ਜੋ ਵੀ,-

(a) ਆਯਾਤ, ਨਿਰਮਾਣ, ਵੇਚ, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (i) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (viii) ਦੇ ਅਧੀਨ; ਜਾਂ

(b) ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(c) ਬਿਨਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਵੇਚ, ਸਟਾਕ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਾਂ ਵੰਡਣਾ; ਜਾਂ

(d) ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਵੇਚਦਾ ਜਾਂ ਵੰਡਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(e) ਇੱਕ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ

(f) ਕਿਸੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ, 25 [ਦੰਡਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ-

(1) ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ;

(11) ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਪਚੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।]

(2) ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ 26 [ਜੋ ਕਿ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।]

(3) ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ

(i) ਪਹਿਲੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ 3[ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਕਿ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ],

(ii) ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ, 4[ਦੋ ਸਾਲ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ] ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ ਨਾਲ।

4. ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ।

ਧਾਰਾ 33

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ।-

(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ: ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।, ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਨੇਜਰ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,—

(a) "ਕੰਪਨੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਡੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(b) "ਡਾਇਰੈਕਟਰ", ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਇੱਕ ਪੈਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਗਰੀਮਾਸ ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਟਿਡ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਕਮੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲੋਚਨ ਖੇਤੀ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਭਾਵ ਸੰਯੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ P-3 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੱਥੀ ਉਕਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਹਨ।

(13) ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਾਂ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਉਕਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਠੋਸ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਅੰਕ 'ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲਾਂ:

(14) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ ਪੀ.ਪੀ., ਬਲਾਕ ਕੋਟਕਪੂਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਬਲ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਤੱਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(i)(iv) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਵੇਚਿਆ ਅਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

⁴ 2011(1) RCR (CrL.)

i) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਉਪ ਪੈਰਾ i) ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਟਰਐਕਸ਼ਨ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਕੇ)(i), 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਤਹਿਤ 4 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 3.14% ਸਰਗਰਮ ਤੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ, ਸਟੋਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਦਰਖਾਸਤ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੇ ਗਏ ਕੰਟੇਨਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਕੀਤੇ % ਨੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਧਾਰਾ 3K (1), 17 ਅਤੇ 18 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਐਕਟ 1968 ਅਤੇ ਉਹ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਵੇਚੇ ਅਤੇ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਵੇਚੇ ਅਤੇ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ 33.

iv) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਉਪ ਪੈਰਾ (iv) ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਗਲਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰ.2,3 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ.2 ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੰ.3 ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ.5 ਦਾ 'ਗੋਦਾਮ ਇੰਚਾਰਜ' ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਕੰਟਰੋਲਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਮੂਨਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ 1968 ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮਾਂ, 1971 ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

(15) ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(16) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ

ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ: ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ

(17) ਕਿਸੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਡ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੋਚਨ ਖੇਤੀ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ² ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

3. ਜਵਾਬਦੇਹ/ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਮੂਨਾ ਸੀਲਬੰਦ ਪੈਕੇਟਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(18) ਦੀਪਕ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ³ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

2. ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਮੂਨਾ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ, ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਸਰਜ਼ ਕਿਸਾਨ ਬੀਜ ਭੰਡਾਰ, ਅਬੋਹਰ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, 1990 (ਪੂਰਤੀ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੇਸ 11 ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿਮਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ, ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, 2002 (2) ਆਰਸੀਆਰ (ਅਪਰਾਧਿਕ) 56. ਸਾਬਕਾ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(19) ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ⁴ ਬਨਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ:-

22008 (2) RCR (CrI.) 22

32008 (2) RCR (CrI.) 24

43. ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

⁵ 2011(2) RCR (CrI.)

202

THRO INSECT. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਆਲਾ ਪੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਐੱਸ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦਾ ਮਿਤੀ 06.12.2010 ਦਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 1 ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

9. ਫਾਰਮ XX ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਪੈਕਿੰਗ ਦੇਸੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚਲੇ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀਲਬੰਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਕ ਕੀਤੇ, ਲੇਬਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ (ਮੋਨੋਕਰੋਟੋਫੋਸ 36% SL ਇੱਕ ਲੀਟਰ ਹਰੇਕ) ਅਸਲ ਸੀਲਬੰਦ ਪੈਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਸੀਲਬੰਦ ਪੈਕਿੰਗ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ XX ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਮੂਨਾ ਇੱਕ ਲੀਟਰ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਅਸਲ ਸੀਲਬੰਦ ਅਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੀਲ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਪੈਕਿੰਗ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(k) (i), 17, 18, 29 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ 02.03.2007 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 79, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮ 1971 ਦੇ ਨਿਯਮ 27 (5) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪੰਜਾਬ ਖਾਦ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਣਾਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(21) 04.08.2021 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 750 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਸਰਜ਼ ਚੀਮਿਨੋਵਾ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਐਂਡ ਐਨਆਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। 2021. ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ

ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਸਟੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਖਲਾ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

⁵ 2011(2) RCR (Crl.)

ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਯਕੀਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ: -

'9. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ 2020 ਦੇ SLP(CrI) ਨੰਬਰ 4144 ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਗੱਜੇ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ, ਦੂਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਆਦਿ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਮਧੂਕਰ ਆਰ. ਗਿਤੇ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 22.01.2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਇੱਥੇ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਬਰਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।'

ਚਰਚਾ:

(22) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ

ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਸਨ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਪੈਕੇਟ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲੇਬਲ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ/ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਕਤ ਉਤਪਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇਸਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਲਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3(k)(i) ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਲੇਬਲ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 3 (ਕੇ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤਕ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 29 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ:

(23) ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

11.07.2016 ਦੀ ਠੀਕਦਾਰੀ ਸਪੈਕਟਰ (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-1) ਜਾਂਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਇਲ ਸੇਲਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼' ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੀਬਿਤ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(k)(i), 17, 18, 29 ਅਤੇ 33 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਿਯਮ, 1971 ਦੇ 27(5) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਤੀ 11.07.2016 ਦੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-2) ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸ਼ੁਬਰਿਤ ਕੌਰ

3. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਸੀਲਬੰਦ ਅਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਕੰਟੇਨਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 3 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ